

WEET01

De watersnoodramp van 1916

De Watersnoodramp van 1916 (Eerste deel). Uitgave Ter Wee's Theehandel, Zaandam. 1916 (maart 1917)

Op de voorkant is als jaar van uitgave 1916 aangegeven, het album is echter pas voltooid in maart 1917.

34 pagina's inclusief het Register en een pagina reclame achterin, gevolgd door een ongenummerde pagina met een topografische kaart van het rampgebied, vooraf gegaan door 4 Romeins genummerde pagina's met titelblad en inleiding. 72 kleurenfotoplaatjes om in te plakken in de tekst.

Prijs: 100 strookjes van de theepakjes.

4 ongewijzigde drukken waarvan alleen de tweede in het boek is vermeld: 1^e druk met omslag in gebroken wit en groene rug, 2^e druk idem met rode en met blauwe rug, 3^e druk camelkleurige omslag en lichtbruine rug, 4^e druk camelkleurige omslag met linnenstructuur en donkerbruine rug. De derde druk heeft zeer dun glad papier, de andere hebben dikker geruwd papier. In de eerste twee drukken is op het titelblad vermeld "Eerste deel". In de eerste drie drukken is achterop het titelblad de drukker S. Bakker Jz. Koog – Zaandijk vermeld.

Kenmerken

Dit dunne album is van klein kwartoformaat (23,2 x 29,7), ingebonden met linnen rug en beplakt voor- en achterplat, met vulstroken. Het papier vertoont verzuringsvlekjes. Het papier van de 3^e druk is te dun om de dikke plaatjes te dragen en vertoont krimp als natte plak gebruikt is. Alle bladen hebben een eenvoudig bladkader. De plaatjes zijn met 1, 2, 3 of 4 in de tekst opgenomen, in een kadertje waarin ook de aanduiding is afgedrukt. Daarnaast zijn er 6 kleine pentekeningen opgenomen als bladvulling en 1 grote boven het begin van het verhaal. In de 3^e en 4^e druk zijn de aanwijzingen voor het ruilen van de plaatjes op pagina 34 vervangen door een hele pagina reclame met steunkleur.

De kleurenfotoplaatjes van 77 x 45 mm zijn gedrukt op stijf glanzend wit karton met witrand en zijn doorlopend genummerd 1 – 72.

Inhoud

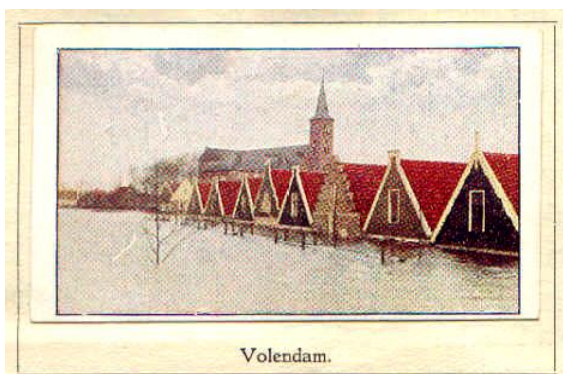
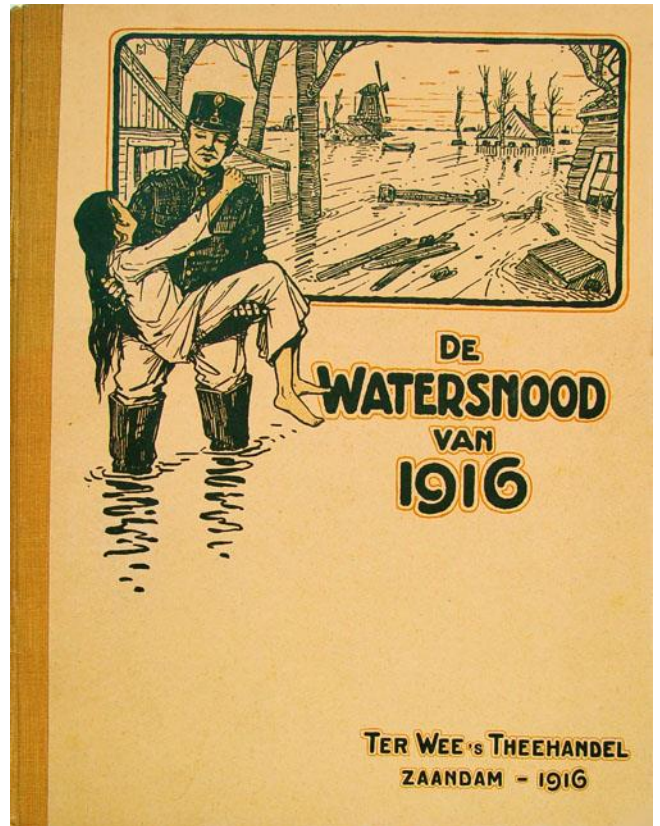
Dit boek geeft een ooggetuigenverslag door een inwoner van Zaandijk van de vergeten watersnoodramp van 1916, die begon met de doorbraak van de Zuiderzeedijk bij Burgerdam in de nacht van 13 januari en het hele Waterland onder deed lopen, en uiteindelijk op 16 februari Zaandam bereikte. Nadat het bericht van de beginnende ramp via de kranten het grote publiek heeft bereikt, trekt de in Zaandam woonachtige auteur erop uit om de ramp in ogenschouw te nemen. We zien de ramp zich voltrekken, horen relazen van bewoners van het gebied en de gesprekken erover in huiselijke kring. Gedurende meer dan een maand blijft de auteur de ontwikkelingen volgen, die het water steeds dichterbij brengen, tot uiteindelijk in zijn eigen straat. Dit alles gelardeerd met 72 foto's. Inderdaad, zoals in de reclame op de laatste pagina door Ter Wee gesteld wordt: "Dit album is van historische waarde".

De redelijk korte en vlot leesbare tekst, die 30 pagina's beslaat inclusief de 72 plaatjes en in tamelijk grote letters is gezet, is ingedeeld in drie episodes, zonder koppen.

Maar toch laat dit boek, bestemd voor een grooten kring van lezers er ook toe medewerken, dat het besef helder blijft, dat de waterwolf wel kan slapen, maar niet dood is, en dat ook in de toekomst deze oude vijand van onze lage landen, gelegen bij de zee, de kusten weder kan bespringen, de dijken weder kan beuken in zijn volle kracht, en schade aan land en volk kan toebrengen, zooals in 1916 en in zoovele jaren tevoren.

Nederland, Aeternitati Vigila, waakt immer !

Zaandijk, Maart 1917

De schrijver van dit album Gerit Jan Honig is een achterkleinzoon van papierfabrikant Jan Jacobszoon Honig. Deze hield een dagboek bij over de overstromingen in de Zaanstreek in 1825. Dit was de inspiratie voor de achterkleinzoon om ook een soort dagboek van de ramp van 1916 bij te houden. Bovendien gaf hij direct al in 1916 het dagboek van zijn overgrootvader uit om te laten zien dat de geschiedenis zich herhaalt.

“De Overstroming in De Zaanlanden in Het Jaar 1825 Volgens De Aanteekeningen in Het Dagboek Van Jan Jacobszoon Honig. Papierfabriekur Te Zaandijk. Medegedeeld Door Gerrit Jan Honig Koog-Zaandijk”. Uitg. P. Out. 1916.

De Watersnood van 1916 De ramp die niet had hoeven gebeuren.

Rond 1850 al werden de eerste plannen gemaakt om de hele Zuiderzee droog te leggen. Andere plannen gingen uit van eerst een dijk tussen Holland en Friesland, die de hele Zuiderzee zou afsluiten, waarna delen ingepolderd zouden kunnen worden. De belangstelling voor het probleem van de Zuiderzee was zo groot dat uit een burgerinitiatief de Zuiderzee-vereeniging werd opgericht. In de jaren 1887-1891 voerde Ir. C. Lely in dienst van deze vereniging een onderzoek uit en ontwierp een grondig doordacht plan voor een afsluitdijk over het eiland Wieringen.

Lely werd in 1891 minister van Waterstaat. Echter pas in 1913, toen hij voor de derde maal minister van Waterstaat was, kondigde de regering een wetsontwerp aan tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee. Door het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog bleef het wetsontwerp echter uit. De ramp van 1916 gaf uiteindelijk de doorslag; al op 9 september van dat jaar werd het wetsontwerp ingediend, en nog duurde het tot 14 juni 1918 voor de wet van kracht werd. Op 29 juni 1920 werd begonnen aan een dam door het Amstel-diep, waarmee Wieringen met Holland werd verbonden.

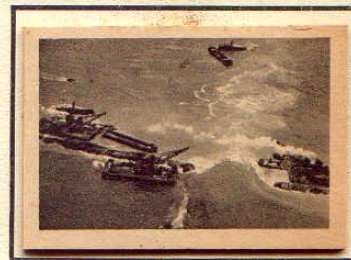
Door de slechte economische omstandigheden kon pas in 1926 begonnen worden aan de 18 km. lange dijk die het Wieringenmeer verder afslot, waarna de Wieringermeerpolder drooggelegd kon worden. Daarna werd begonnen aan de bouw van de sluisen en het opwerpen van de 30 km lange dijk die Wieringen met Friesland verbindt. Op 28 mei 1932 werd het laatste gat gedicht en was de Zuiderzee niet meer. De nieuwe naam werd IJsselmeer.

De geschiedenis van de Zuiderzeewerken is beschreven en afgebeeld in het kleine album *De Zuiderzeewerken in Woord en Beeld*, geschreven door Ed. C. Witschey, Secretaris van de Zuiderzeewerken, uitgegeven door Koffiebranderij Van Ysendyk.

Een gedetailleerde weergave is te vinden in een serie dunne slappe boeken van Handelsdrukkerij Holdert en Co. Amsterdam met medewerking van Het Departement van Waterstaat en de directie der Zuiderzeewerken, getiteld: "De afsluiting en gedeeltelijke droogmaking van de Zuiderzee". De serie omvat 6 albums, uitgegeven van 1930 tot en met 1932. Elk van circa 60 pagina's bevat veel zwart-wit foto's en plattegronden.

46. De Vlieter in Maart 1932

47. Het sluitgat Vlieter, 1 dag voor de sluiting, 27 Mei 1932 (Luchtfoto K.L.M.)

48. De stroom door het sluitgat.

49. Dichting van het sluitgat, 28 Mei 1932, 13.02 uur

